

СТУДЕНТСЬКІ ПРОФСПІЛКИ В ЄВРОПІ

STUDENTS' TRADE UNIONS IN EUROPE

Галина Сухова

Заступник директора з навчально-виховної роботи Торговельно-економічного коледжу Київського національного торговельно-економічного університету

Halyna Sukhova

Deputy Director for educational work of the Trade and Economic College of Kyiv National University of Trade and Economics

*****
Ключові слова: студентські спілки, представництво інтересів студентів
Key words: student unions, advocacy of students' interests
*****

Сучасне життя характеризується зміною структури всіх аспектів соціального, політичного, економічного життя в державі. Настав час здійснити перехід від застарілих і неефективних підходів до формування і реалізації соціальної політики. А це можливо лише при взаємній готовності державних і суспільних інститутів до співробітництва та партнерства. Зростання чисельності осіб найманої праці, концентрація найнятих робітників на великих підприємствах зумовила необхідність їх об'єднання для захисту своїх інтересів. Простою, найдоступнішою формою об'єднання стають професійні спілки.

Профспілки - це важливий інститут громадянського суспільства, який захищає права і свободи громадян у галузі трудових відносин. Ця роль профспілок набуває особливо важливого значення в умовах становлення демократії та ринкової економіки. А створення потужних впливових профспілок, здатних ефективно відстоювати інтереси працівників - невід'ємний атрибут цивілізованої держави. Крім цього, профспілки створюються і в студентських колективах.

На особливостях діяльності студентських профспілок у деяких європейських країнах зупинимось детальніше.

Швеція

Шведська конфедерація професійних асоціацій Saco - одна з трьох членських організацій Міжнародної конфедерації профспілок у Швеції. Вона об'єднує економістів, юристів, IT-спеціалістів, вчителів, менеджерів, архітекторів, лікарів, фармацевтів, інженерів (переважно працівників з вищою освітою).

Saco об'єднує 23 національні профспілки, які наоічують 650 тисяч членів. Із них 100 тисяч - це студенти вузів. Студенти входять до 19 із 23 членських організацій Saco.

На національному рівні студентські секції галузевих профспілок об'єднані в організацію Saco Student, найбільшу в Швеції організацію профспілок студентів. Мета її діяльності - поліпшення становища студентів і випускників вузів, вплив на політику в галузі освіти і праці. В останні роки в діяльності Saco Student пріоритетними були питання соціального страхування студентів, перспектив працевлаштування студентів після завершення навчання, організації літніх курсів.

Хоча члени Saco Student є членами галузевих профспілок, Saco Student проводить самостійну політику, представлена в Раді Saco, має власні органи - конгрес, раду, президента, віце-президента.

До складу Saco входять Національна профспілка вчителів Швеції та Шведська асоціація викладачів університетів. Профспілка вчителів об'єднує 85 тисяч членів та є єдиною профспілкою в країні виключно для кваліфікованих вчителів. Для тих, хто ще навчається, щоб стати вчителем, в профспілці ство-

рена студентська асоціація, яка представлена в усіх педагогічних візах. До складу асоціації викладачів входять також і аспіранти. Серед її пріоритетів - стипендії для аспірантів, покращення умов їх навчання, включаючи наставництво, умови праці та доступ до ресурсів.

Франція

В умовах централізованої організації системи вищої освіти Франції університетські органи мають обмежені повноваження щодо прийняття рішень. Як наслідок, студентські профспілки, як правило, створюються на національному рівні та мають свої організації в більшості університетів.

Найбільші національні профспілки студентів мають сильну політичну зорієнтованість. Їхні дії, як правило, спрямовані на захист свого бачення організації вищої освіти, а не зосереджені на конкретних інтересах членів профспілки в навчальному закладі.

Членство в профспілці фактично є політичним вибором та не приносить значних переваг для студентів. Сила профспілок визначається не їхньою чисельністю, а здатністю ефективно організувати протестні дії.

Найважливіша студентська профспілка у Франції - лівий Національний союз студентів Франції UNEF. Союз створений ще в 1907 р., має понад 30 тисяч членів. UNEF представляє інтереси студентів у відносинах з національними і місцевими органами влади, політичними партіями, органами, що займаються питаннями вищої освіти, і адміністрацією університетів. UNEF є представницькою організацією студентів, що має на меті захист їх інтересів в питаннях управління інфраструктурою університетів, наукових досліджень, харчування студентів, забезпечення житлом.

UNEF має найбільше місць серед інших організацій в Національній раді з питань вищої освіти і наукових досліджень (5 місць з 11) і Національному центрі з питань діяльності університетів і шкіл (4 місця з 8).

На сьогодні UNEF присутній в багатьох університетах Франції. Місцеві відділення, які охоплюють або один вуз, або декілька вузів в одному місті, мають назву «загальна асоціація студентів».

UNEF прийняв позиційні документи з багатьох питань вищої освіти, умов навчання і життя студентів, але його основні вимоги: універсальне та індивідуалізоване соціальне забезпечення; соціальний план; демократизація вищої освіти; рівність.

UNEF підтримує гарні відносини з більшістю основних профоб'єднань (CGT, FO, UNSA, CFTC, FSU), з якими виступає із спільними заявами, випускає спільні документи, наприклад поради для студентів. UNEF також активно працює на міжнародній арені, зокрема в рамках Європейського союзу студентів. Крім цього, є також зорієнтовані на класову боротьбу профспілки студентів, наприклад Solidaires Étudiant-e-s (утворена в січні 2013 р. шляхом злиття колишніх організацій SUD Etudiant і Федерацією Syndicale étudiante (FSE)), який відмовляється від співпраці з керівництвом університетів і активно займається організацією студентів.

Данія

У Данії система вищої освіти складається з двох паралельних секторів: університети та університетські коледжі прикладних наук. Університети - загальна академічна освіта, орієнтована на наукові дослідження. Університетські коледжі прикладних наук орієнтовані на підготовку спеціалістів для ринку праці з високою професійною кваліфікацією. Університети належать до компетенції Міністерства науки, в той час, як університетські коледжі - до компетенції Міністерства освіти.

Студенти університетів звичайно є членами Національної спілки студентів Данії, яка представляє їх на національну рівні. Студенти ж вищих навчальних закладів, які належать до компетенції Міністерства освіти, як правило є членами відповідної профспілки за напрямом підготовки. Наприклад, студенти педагогічних вузів є членами загальнонаціональної профспілки вчителів тощо.

Німеччина

У Німеччині студенти мають право бути членами профспілок. Німецька профспілка працівників освіти і науки організовує студентів, які отримують певну кваліфікацію - майбутніх вчителів усіх

секторів і рівнів освіти та науковців. Адже майже кожен студент може стати вчителем або науковцем, Профспілка фактично приймає усіх студентів, які хочуть до неї вступити, але все таки більшість студентів-членів профспілки є студентами, що опановують педагогічні спеціальності. Вони повинні платити членські внески до профспілки у розмірі 2,50 євро на місяць.

Окрім того, існують офіційні студентські спілки, які створюються згідно із законодавством федеральних земель. Кожен студент, який навчається у вищому навчальному закладі, може вступити в спілку. Вона автоматично отримує право представляти його. Студенти зобов'язані платити членські внески в студентські спілки - близько 10 євро за семестр.

Майже половина спілок є членськими організаціями національного добровільного об'єднання студентських спілок (FZS). FZS входить до Європейської спілки студентів.

У Німеччині є колективні угоди, які охоплюють навчальні заклади, зокрема вищі навчальні заклади. Але права студентів в них не висвітлюються та не визначаються.

Щодо державної підтримки студентів - існує система державного фінансування студентів BAföG. Її метою є забезпечення рівних можливостей отримання вищої освіти для студентів, надання можливості вибору тієї програми чи курсу, яка відповідає їх здібностям та інтересам. Підтримка залежить від потреб студента та надається, якщо фінансові можливості його родини не дозволяють самостійно забезпечити отримання вищої освіти. Студенти можуть отримувати фінансову підтримку до 670 євро на місяць в залежності від заробітної плати своїх батьків, хоча більшість отримують 300-400 євро. Як правило 50 % цієї суми становить безповоротний грант, а інші 50 % - безвідсоткова позика, яку потрібно повернути після того, як дохід після завершення навчання перевищить певний рівень. На сьогодні чверть студентів в Німеччині отримують допомогу в рамках BAföG.

В цілому слід зазначити, що профспілкові організації відіграють важливу роль в соціально-трудовах відносинах. Вони поки залишаються єдиною доступною організацією, що займається повсякденними проблемами студентів та працівників.

Перелік літератури та джерел інформації

1. Головне в стратегії профспілки - рішучість, солідарність, цілеспрямованість // Освіта України. 2013. № 34. С. 6-7.
2. Замазій С. Профспілка на підприємстві // Все про бухгалтерський облік. 2014. 22 березня. С. 22-41.
3. European Students' Union (ESU). URL: <http://www.esu-online.org>